

**”...sen elämän minkä mä koen
täällä, niin se on erityisesti mulle.”**

Kuva: Petri Korhonen
”Minun haaveeni”

Esityksessä käytetyt kuvat: www.papunet.net

Haastattelut

- Haastatteluja tehtiin yhteensä 22
- 8 haastattelua Uudellamaalla
- 6 haastattelua Satakunnassa
- 8 haastattelua Kainuussa

Haastatellut henkilöt

- 22 – 67 -vuotiaita
- 14 naista ja 8 miestä
- Haastatteluun ja nauhoittamiseen pyydettiin haastateltavalta itseltään lupa.
- Jokaiselle henkilölle kerrottiin haastattelun tarkoitus, luottamuksellisuus ja vapaaehtoisuus.

Haastatellut henkilöt

- 9 asui ryhmäkodissa
- 6 asui asuntoryhmässä
(yksiössä tai kaksiossa)
- 5 asui vanhempien luona
- 2 asui vanhempien taloon
rakennetussa erillisessä asunnossa

Ryhmäkoti

Asukkaalla on asumisyksikössä oma huone.

Ei välttämättä omaa wc- ja kylpyhuonetta.

Ei keittiötä.

Asumisyksikössä on yhteiset tilat.

(esim. keittiö, kylpyhuone, olohuone)

Asuntoryhmä

Asukkaalla on oma erillinen asunto.

Asunnon lähellä on asumisyksikön yhteiset tilat.

(esim. keittiö, oleskelutila)

Mistä asioista haastatteluissa keskusteltiin?

- Koti ja asuminen
- Työ, harrastukset ja opiskelu
- Läheiset ihmiset elämässä
- Avun ja tuen tarpeet

Mistä asioista haastatteluissa keskusteltiin?

- Mistä asioista tulee iloiseksi?
- Mitä asioita haluaisi muuttaa elämässään?
- Haaveet ja unelmat

”Eliaksen” tarina

- Elias on 36 vuotta ja hänellä on oma huone ryhmäkodissa.
- Elias tykkää asunnon sijainnista. Lähellä asuntoa on kauppoja ja kävelyreittejä.
- Eliaksella on tyttöystävä Anni, jonka kanssa hän on seurustellut 6 vuotta.

”Eliaksen” tarina

- Elias osaa tehdä itse ruokaa ja siivota.
- Ohjaaja auttaa Eliasta lääkkeiden ottamisessa, virallisten kirjeiden lukemisessa ja vaatteiden ostamisessa.
- Eliaksella on edunvalvoja, joka hoitaa Eliaksen raha-asioita.
- Elias saa ohjaajilta käyttörahaa ja hän käy myös itse nostamassa rahaa pankkiautomaatista.

”Eliaksen” tarina

- Elias käy töissä työkeskuksessa, jossa hän tekee alihankintatöitä.
- Elias saa työosuusrahaa.
Hän toivoisi, että palkka olisi isompi.
- Elias haluaisi töihin tavalliseen työpaikkaan.

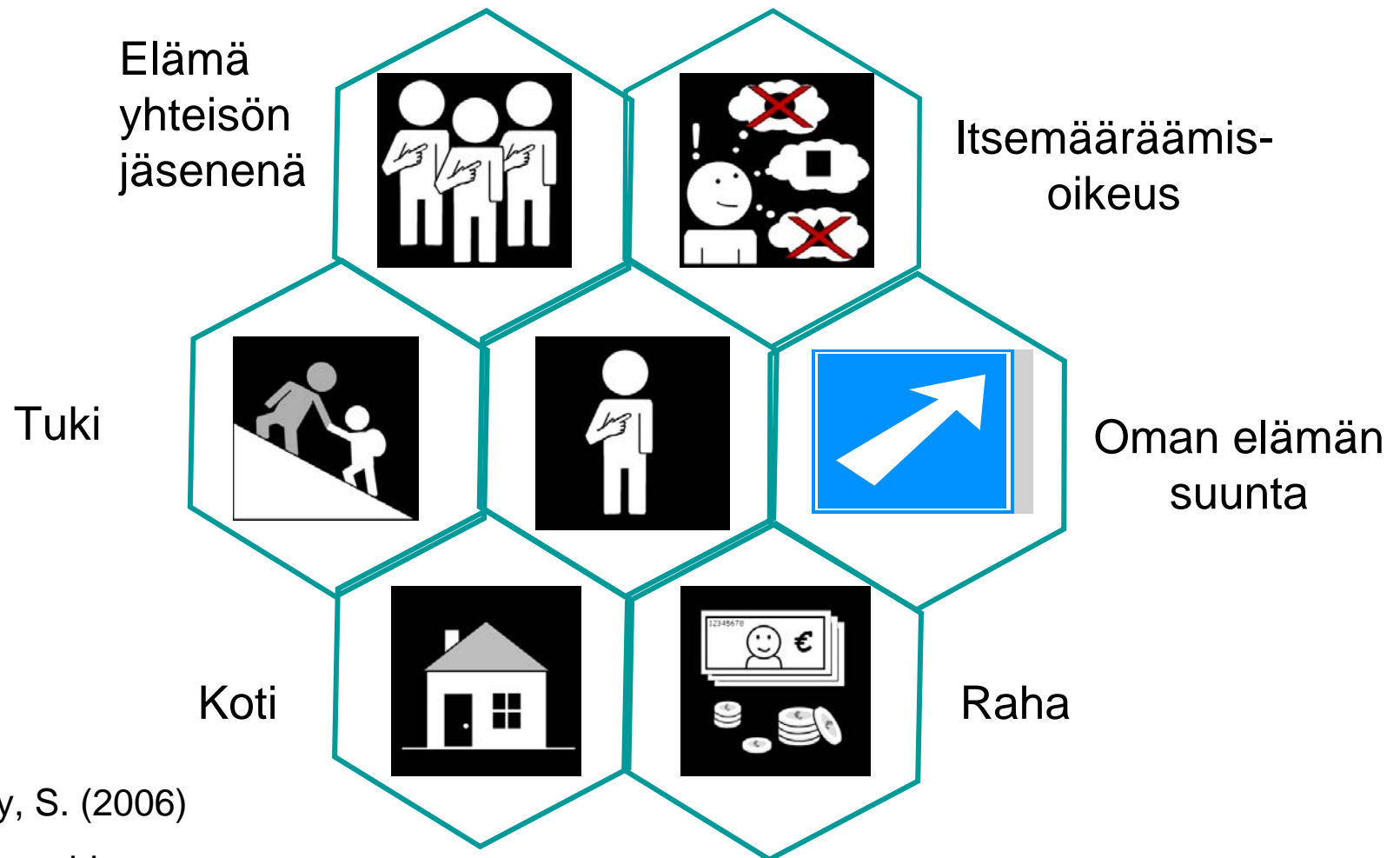
”Eliaksen” tarina

- Vapaa-aikana Elias lukee, urheilee ja käy kahvilla ystävien kanssa.
- Viikonloppuisin Elias viettää aikaa Annin kanssa.
- Elias tykkää myös käydä leikkimässä siskon 4-vuotiaan pojan Eetun kanssa.

”Eliaksen” tarina

- Elias haaveilee naimisiinmenosta Annin kanssa ja työstä tavallisessa työpaikassa.
- Jos Elias voittaisi lotossa, hän ostaisi oman asunnon.
- Unelma-asunto olisi kaksio rivitalossa, jonka saisi itse sisustaa.

Avaimet täysivaltaiseen kansalaisuuteen

Lähde: Duffy, S. (2006)

Keys to Citizenship

Asuminen

”Mä haluan sillai omaa rauhaa,
on paljon mukavempaa.”

- Asumisessa toivottiin ja arvostettiin omaa rauhaa ja yksityisyyttä.
- Pienet huoneet ja lukottomat ovet eivät anna mahdollisuutta yksityisyyteen.
- Ryhmäkodeissa ei voi päättää itse miten elää. Siellä voi olla yhteiset ruoka-ajat, nukkumaanmenoajat ja omiin menoihin voi joutua pyytämään luvan.

- Toiveena oli oma asunto, jossa voisi asua yksin tai kumppanin kanssa.

- Haastateltavat kaipasivat omaa keittiötä, enemmän kaappitilaa ja erillistä makuuhuonetta.
- Toiveena oli, että asunto sijaitisi lähellä työpaikkaa.

- Asuntoryhmässä omassa asunnossa asuvat olivat tyytyväisiä koteihinsa.
- Vanhempien luona asuvat toivoivat pääsevänsä muuttamaan omaan kotiin.
- Vanhempien taloon rakennetussa erillisessä asunnossa asuvat olivat tyytyväisiä koteihinsa.

Haastattelija: Miten sä ajattelisit tästä asumisesta, että tykkäätkö sä asua tässä tällä tavalla, että sulla on kämppekavereita?

Elsa: Ihan erikseen, että oma koti, missä sais olla ja tehdä omaa ruokaa ja tiskata. Tää on mulle vähän liian pieni tää huone, tuntuu ahtaalta. Jos tulee vieraitakin, niin minne pistät istumaan. Et mihinkään. Sitten taas toiset kuulee, mitä me puhutaan. Mä olen sitä mieltä, että kiva olis oma koti, niin sais ihan rauhassa pitää vieraita ja juoda kahvia, eikä olis kukaan kuuntelemassa, mitä jutellaan.

Avun ja tuen tarpeet

”...olis vähän tukena siinä sitten.”

- Haastateltavat kokivat saavansa riittävästi apua ja tukea.

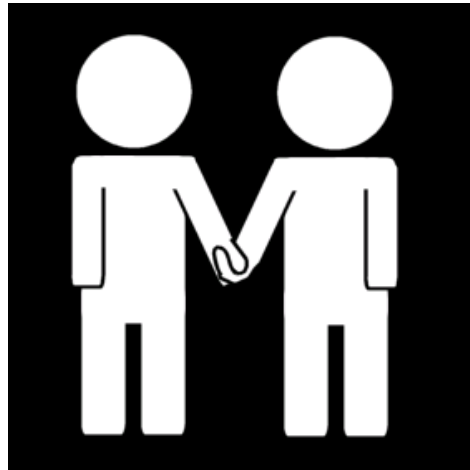
- Oma tukihenkilöä tarvitaan omiin menoihin. Kaikki eivät halua harrastaa porukassa.
- Apua tarvittiin raha-asioissa, vaateostoksissa, virallisten kirjeiden lukemisessa, lääkärissä käynneissä ja virastoissa asioimisessa.

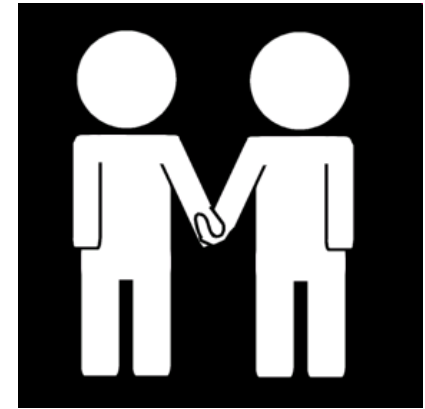
- Osa toivoi, että oppisi toimimaan itsenäisemmin, kuten maksamaan itse laskut, tekemään ruokaa ja käymään vaateostoksilla.
- Osa haastateltavista sai tukea asioihin, joihin ei tarvitsisi tukea.
- Me Itse ry: ”Haluamme koteihimme avustajia, emme hoitajia”

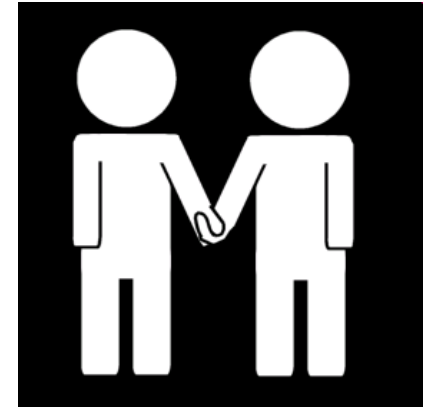
Ihmissuhteet

”Se on mun ihana mies.”

- Tärkeitä ihmisiä olivat etenkin seurustelukumppanit, sisarukset, vanhemmat ja ystävät.
- Lähes puolet haastateltavista seurusteli.
- Kumppani oli tavattu esimerkiksi harrastuksissa, opiskeluaikana tai saatu kirjeenvaihdolla.

- Osa toivoi näkevänsä kumppaniaan ja sisarusiaan useammin.
- Seurustelukumppanin näkemistä saatettiin rajoittaa tiettyihin päiviin tai näkemiseen piti pyytää lupa.
- Ystävien näkemistä vaikeutti pitkät välimatkat. Yhteyttä pidettiin soittamalla tai kirjoittamalla.

Työ

”...pois tuolta avoimille markkinoille.”

- Suurin osa haastateltavista työskenteli työkeskuksessa.
- Työtehtäviä olivat käsi- ja puutyöt, siivous- ja keittiötyöt ja alihankintatyöt.
- Osa haastateltavista toivoi pääsevänsä tavalliseen työpaikkaan.

- Työkeskuksen meteli koettiin häiritsevänä.

- Työkeskuksessa työ koettiin joskus yksitoikkoisina ja työtehtävät epämieluisina.
- Työkeskuksessa viihdyttiin, jos työtehtävät vastasivat omia kiinnostuksen kohteita.

- Osa haastateltavista oli päässyt tavalliseen työpaikkaan esimerkiksi päiväkotiin, kauppaan tai terveyskeskukseen.

- Kaikki tavallisen työpaikan saaneet viihtyivät hyvin työssään.
- Osa haastateltavista työskenteli sekä tavallisessa työpaikassa että työkeskuksessa. He viihtyivät paremmin tavallisessa työpaikassa.

- Osa työosuusrahaa saavista toivoi, että työosuusraha olisi suurempi.
- Työosuusraha on noin 0-12 euroa päivässä.
- Rahaa ei ollut välttämättä mihinkään ylimääräiseen, kuten matkustamiseen tai harrastuskurssille.

Haaveet ja unelmat

Haastateltavat haaveilivat

- naimisiinmenosta
- yksin asumisesta
- yhteisestä kodista kumppanin kanssa

Jos haastateltavat saisivat lottovoiton, he

- ostaisivat oman asunnon
- lähtisivät matkalle

Itsemääräämisoikeus

Itsemääräämisoikeus

Kaikki haastateltavat eivät saaneet päättää

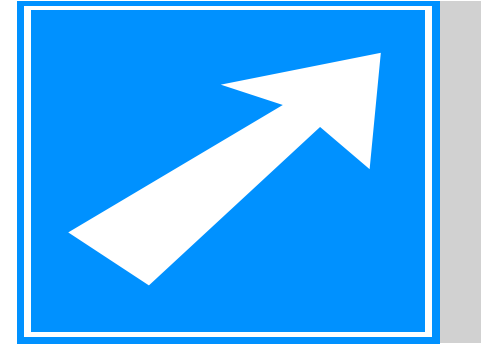
- mitä syövät
- kenen kanssa asuvat
- milloin tapaavat seurustelukumppaniaan
- milloin menevät nukkumaan

Itsemääräämisoikeus

- Itsemääräämisoikeutta tukee mahdollisuus oppia omatoimisemmaksi.
- Uusia asioita pitäisi saada opetella tarpeeksi kauan toisen ihmisen kanssa.
- Useat onnistumisen kokemukset lisäävät itsevarmuutta ja tunnetta omasta pärjäämisestä.

Oman elämän suunta

- Kehitysvammaista henkilöä itseään tulee kuulla ja hänen mielipiteitään tulee kunnioittaa.
- Kehitysvammaiselle henkilölle tulee antaa tarvittaessa tukea päätöksentekoon.
- Kehitysvammaiselle henkilölle pitää antaa mahdollisuus oppimiseen ja kehittymiseen.

Risto: Näitä kehitysvammaisia, niitä ei noteerata silleen nää tavalliset ihmiset. Jotkut on silleen, että ei ne noteeraa.

Haastattelija: Ootko sä sitä mieltä, että pitäis noteerata?

Risto: Joo, et ottaa enemmän huomioon.

Haastattelija: Että meitä on monenlaisia täällä maailmassa.

Kristiina: Kaikki pitäis ottaa huomioon, oli kehitysvammainen tai ei.

Risto: Kaikki pitäis olla samanvertasia.

Kiitos ja hyvää syksyä!

Kuva: Hanna Viherjuuri,
”Minun haaveeni”